

naar Synderen føres ud til Retterstedet, skal følge med ham, og at han hele Veien skal tale med ham om Guds Ord og fornemlig foreholde ham visse enkelte nærmere bestemte Lærdomme. Og om Præstens Forhold paa Retterstedet bestemmer Rituallet, at han „paa det at han paa Guds Begne, saavel som den hele Forsamling af mange omstaaende Guds Børn, maa være desmere forsikket om denne arme Synders rettskafne Poenitentse og Bødfærdighed, skal befale ham, at han nu allersidst gjør sin sidste Bekjendelse aabenbarlig og med lydelig Røst oplæser sine Trosartikler“. Derpaa skal Præsten spørge ham saaledes og saaledes om alle de Ting, der ville være de fleste af de ærede Medlemmer bekjendte fra Avijernes Meddelelse om, hvorledes det gik til ved sidste Hensrettelse, og saa slutter det med: „Til hvilket altsammen Synderen i Særdeleshed svarer Ja“. Endvidere skildres det nærmere, hvad Præsten fremdeles har at gjøre, han skal lade den Dødsdømte afføre sig sine Klæder og blive lagt til Rette, og derefter yderligere tale til ham og bede Fadervor, saaledes som det ogsaa skete sidst. Saaledes ere Rituallets Bestemmelser, og sfføndt der ganske vist er ifet nogle Forandringer deri, er det mig ikke klart, hvor langt de række. Der er saaledes et kongeligt Reskript af 12te Februar 1751, der siger, at Præsten ikke skal følge med Misdæderen, og forsaavidt er altsaa Rituallets Bestemmelse om, at han skal følge med paa Veien til Retterstedet, affaffet, men ogsaa kun dette; thi Præsten skal fra Fængslet begive sig til Retterstedet og være tilstede der. Reskriptet er udstedt i Anledning af nogle Præsters Forespørgsel om, hvorvidt de skulde følge en Misdæder til alle de Steder, hvor han skulde knobes med Tænger eller Slikt, og derpaa var det, der blev svaret, at det ikke var nødvendigt. Der er en senere Bestemmelse af større Betydning, nemlig i Reskriptet af 22de April 1768, som har en høist eiendommelig Oprindelse. Det var nemlig i den pietistiske Tid, da det stod for mange Mennesker, som om det ved en Guds-tjeneste først og fremmest gjaldt om at blive rigtig gjenemrystet, saa at man kunde blive ristet op af sin Syndesøvn, og der var derfor Mange, som mente, at Heneettelser med dertil hørende Tale og Sang — thi der blev ogsaa sunget paa Retterstedet — i Grunden var en fortrinlig Form for en Guds-tjeneste, efter som det var den mest ryfende. Man har endogsaa Exempel paa, at Folk begik Mord for gennem Forberedelsen til Døden at komme til den rette Syndernes Erkjendelse og faae evig Salighed. Og derfor udkom Reskriptet af 22de

April 1768, i hvis Fortale det hedder: „Paa det at det rette Niemærke ved flige Misdæderes Afstraffelse kunde opnaaes, haade ved at betage den gemene Mand den urigtige og ikke usædvanlige Indbildning, som kan føre Mange til at gjøre Ondt, nemlig, at det er saa lykkelig en Død, og Ingen kan være bedre beredt til Døden og Salighed ikke kan feile, hvor Præsten gaar med Synderen med Bøn og Sang, saa og at Dødens Naade kunde gjøres mere skræksom og afstyelig for Tilskuerne“, maatte ingen Præst følge med, naar Misdæderen førtes fra Fængslet til Retterstedet og ei heller holdes Bøn og Sang undervejs, men „Præsten skulde i Fængslet gjøre sit Bedste ved Guds Naade at berede Synderen til Døden, og, naar han bortføres, forsøge sig til Retterstedet og oppebie Synderens Antomst og der uden at holde nogen offentlig Tale alene søge at holde Synderen i miltige Andagt og Stilhed, indtil han var død“. Denne Bestemmelse kunde jo synes at afftasse al offentlig Tale paa Retterstedet, men den kan ogsaa forståes saaledes, at det kun er den offentlige Tale til den forsamlede Mængde og derimod ikke Spørgsmaalene til vedkommende Forbryder, der er forbudt. Rituallets Bestemmelser om disse sidste, kunne derfor godt endnu staa ved Magt, og det var det, jeg gjerne ønskede at høre den høitærede Justitsministers Mening om. Der er jo nemlig blevet klaget meget over Præstens Opræden ved den omtalte Velighed paa Sølvsbjergøi, og jeg negter ikke, at, da jeg læste Beretningen derom, var det ogsaa for mig noget høist stødende at se ham stille disse Spørgsmaal til Forbryderen; men hvis Bestemmelsen i Rituallet, som jeg tror, gjælder endnu den Dag idag, kan man jo egentlig ikke lægge Præsten Noget til Last, men maa vende sig mod Bestemmelsen, og snarest muligt se at faae den affaffet. Jeg kan ikke se, at der kan være Noget at indvende mod, at Staten befaler sine folkekirkelige Embedsmænd, at de skulle besøge den dødsdømte Forbryder i Fængslet og berede ham til Døden, og jeg tvivler ikke paa, at det i flere Tilfælde ogsaa kan være til Betsignelse; men Forhandlingerne mellem Præsten og den Dødsdømte om hans Sjæls Frelse er en aldeles privat og og personlig Sag, som ikke vedkommer andre Mennesker end dem. Saa snart den skal foregaa for Offentligheden — denne være saa for Resten stor, paa flere Tusinde, eller kun en mindre Areds — der er i hvert Fald kun en Gradsforskjel derimellem — saa faar det Hele et Præg af et religiøst Stueespil, som paa dette Punkt i mine Dine er i høieste Grad forargeligt. Der er tidt bleven anket over,